

Vuoden 1984 opettajalakko

Martti Hellström

Vuonna 1984 opettajat menivät lakkoon. Palkat olivat jääneet jälkeen, eivätkä vastanneet työn vaativuutta. Opettajien työmäärän mm. oppituntien ulkopuolella koettiin lisääntyneen.

OAJ:n julistama Opettajien lakko alkoi maanantaina 2.4.1984. Lakko toteutettiin ovelasti kaksivaiheiseksi porrastettuna. Se alkoi ensin Helsingissä, Imatralla, Vaasassa ja Vantaalla. Kahden viikon kuluttua lakkoa laajennettiin. Mukaan tulivat mm. Espoo, Turku ja Tampere. Silloin lakossa oli yhteensä 7204 opettajaa. Taktiikkana oli, että noin 80 000 opettajalta kerättiin pientä lakkoavustusta, ja niillä maksettiin korvauksia tuolle runsaalle 7000:lle opettajalle.

Ensimmäinen mielenosoitus oli 7.4. ja suuri mielenosoitus 26.4. Siihen osallistui 2000 opettajaa.

Työsulku?

Työnantajapuoli suunnitteli työsulkua. OAJ vei kuitenkin taktisesti tämän päätöksen virkariitalautakuntaan, mistä seurasi kaksi viikkoa lisääaikaa. Käytännössä sitä työsulkua ei ehditty koskaan toteuttaa.

Sopu löytyy

Yhteishenki oli koko työtaistelun ajan hyvin vahva. Rikkureita ei ollut juuri lainkaan. Työtaistelussa mukana olleista osa oli jopa vastahakoisia lakon lopettamiseen.

Salaisissa tunnusteluissa sovittiin Erkki Kangasniemen johdolla, minkälaisilla ehdoilla lakko voisi loppua. Sopuun päästiin virallisesti sunnuntaina 29.4. 1984. Lakko vapunaattona.

Opettajien lisääntyneeseen työmäärään saatiin kompensatiota. Lakon lopettamissopimuksen mukaisesti opettajat saivat yhden YT- tunnin palkalliseksi alasteella ja erityisopetuksessa. Vappu ja itsenäisyyspäivä laskettiin virallisiksi vapaapäiviksi. Lakolla saatiin myös torjuttua esitys, että jos opetusaikaa menetetään, se korvattaisiin viikonlopputyönä tai venyttämällä lukuvuotta kesään.

Viralliselle sopimuspaperille tuli myös kahden c- palkkaluokan korotus uusimuotoisille luokanopettajille. Se saatiin ovelasti. 150 miljoonan markan katto sille, kuinka paljon ehtoihin saisi käyttää rahaa, oli tullut jo aikoja sitten täyteen noissa salaisissa tunnusteluissa.. Silloin Kangasniemi sai idean: Kun uusimuotoisen koulutuksen saaneita luokanopettajia oli silloin vielä hyvin vähän, niin hän ehdotti, että lasketaan kustannukset vain tuolloin maisteritutkinnon suorittaneiden osalta. Uusia opettajia tulisi valmistumaan 600-700 joka vuosi, ja myös

he saisivat valmistuttuaan korotuksen.

Tutkintolisä kuumotti tunnelmia

Kaikkia nuorille opettajille järjestetty palkankorotus ei miellyttänyt. Mm. vanhamuotoisen koulutuksen saaneet luokanopettajat olivat katkeria. Heidän ja nuorten kollegoiden palkkaantuli eroa 4 c-palkkaluokkaa.

Asiasta kirjoitettiin mm. Luokanopettaja- lehdessä:

”Luokanopettajien samapalkkaisuudesta on viime edustajainkokouksessa tehty päätös. Miten sitten on mahdollista, että OAJ:n neuvottelijat yhtäkkiä hyväksyivät ratkaisun, mikä loukkaa OAJ:n jäsenistön enemmistön, vanhojen luokanopettajien etua?”

Piireistä vaadittiin palkkavinoutuman poistamista Liitto vaatikin jo seuraavana vuonna 1985 samapalkkaisuutta vanhan ja uusmuotoisen koulutuksen saaneille. Tuolloin OAJ:ssa varapuheenjohtajana toiminut Martti Mäkelä kertoi, että 4c:n ero on mahdollista korjata aikaisintaan vuoden 1986 ves-kierroksella.

Vuoden 1986 Luokanopettajaliiton vuosikokous vaatii, että seuraavassa palkkaratkaisussa on ensimmäisellä sijalla pidettävä luokanopettajien palkkauksen yhtenäistämistä. (Lo 1986/2)

OAJ:n puheenjohtaja Voitto Ranne piti OAJ:n valtuustossa 23.-24.11.1985 puheen. ”Sitä teille tärkeää vanhamuotoisen koulutuksen saaneen opettajan asemaa ajetaan ”suoli pitkällä”. (Lo 1986/1)

1.1. 1986 voimaantulleessa sopimuksessa järjestelyvarojen käytöstä sovittiin, että vanhan valmistuksen saanut luokanopettaja, jolla ei ole viisivuotislisää, saa yhden palkkaluokan korostyksen 1.8.1986. LO1986(1). Se oli pieni lohtu.

Vaatus saatiin läpi myös OAJ:n V:ssä edustajainkokouksessa 1986 hyväksytyyn palkkapolitiiseen ohjelmaan kirjauksella: ”Perustutkinnon on oikeutettava samaan palkkaluokkaan riippumatta siitä, milloin opettaja on tutkintonsa suorittanut.” (LO1986/4)

1980-luvun aikana palkkaeroa ei kuitenkaan saatu kurottua umpeen.

LÄHTEENÄ

Hellström, Martti ja Kettunen, Timo (toim.) (2015). Erkki Kangasniemi. Kovan pelin taktikko.

Luokanopettajalehdet